

Θέματα νεοελληνικής σύνταξης

Dr. Svetlana Berikashvili
Tbilisi State University

Outline

1. Σύνταξη και μορφολογία των ονοματικών διορισμών (άρθρα, αριθμός...)

2. Κατηγορίες ρημάτων της νέας ελληνικής, (ρήματα αμετάβατα και μεταβατικά...)

3. Μορφολογία των πτωτικών λειτουργικών μονημάτων (ονομαστική, γενική...)

4. Η διατάξη των λέξεων σε μια φράση

Σύνταξη και μορφολογία των ονοματικών διορισμών

Άρθρα

Αντωνυμίες

Πληθυντικός

(α) οριστικό

(β) αόριστο

(γ) μηδενικό

(α) προσωπικές
αντωνυμίες

(β) κτητικές
αντωνυμίες

(γ) αντωνυμίες με
προθέσεις

(α) πληθυντικός
ευγένειας

(β) συμφωνία
κατά αριθμό

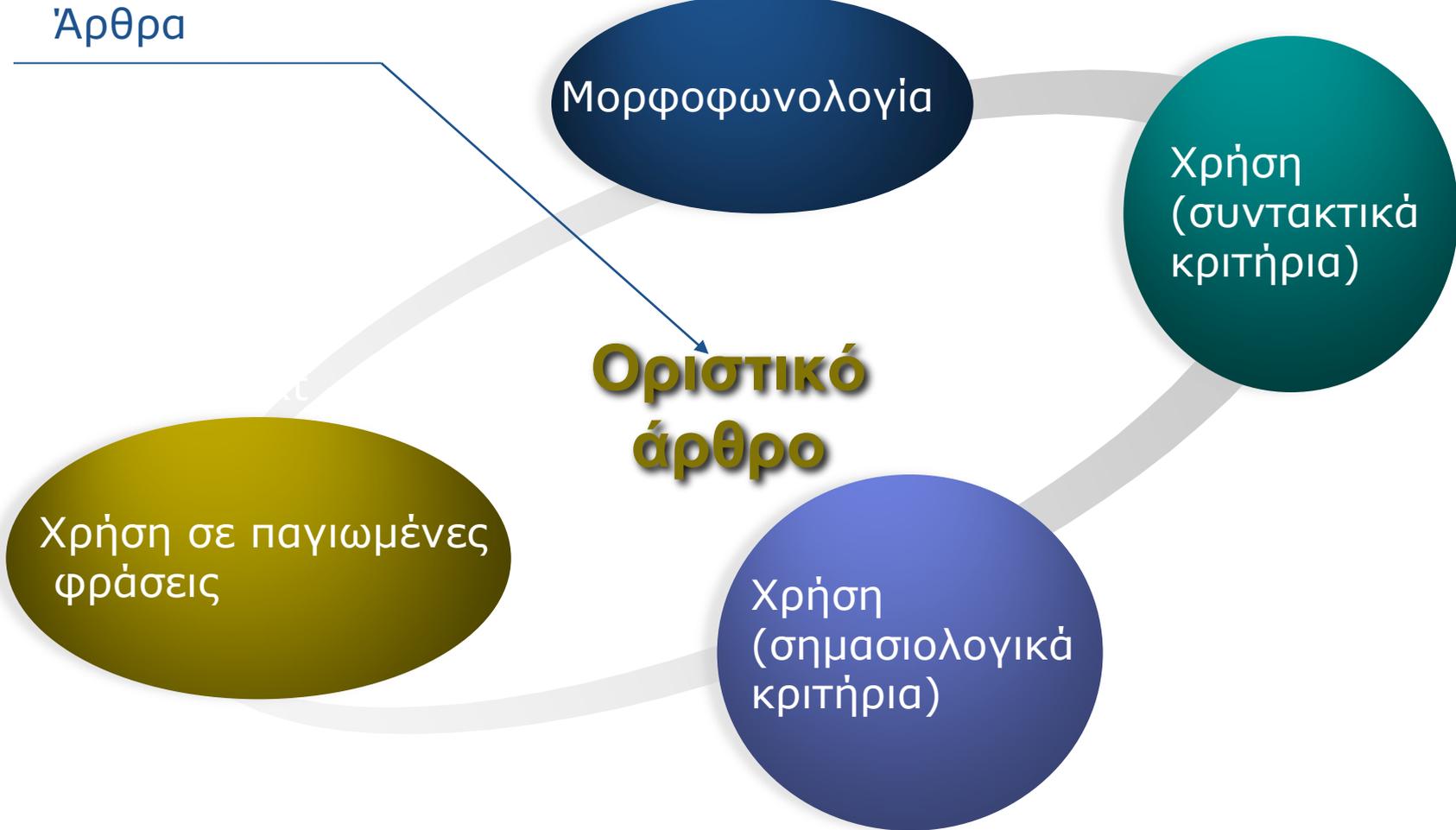
(α) Μορφωνολογία

(β) Χρήση (συντακτικά και σημασιολογικά κριτήρια)

(γ) Απουσία/ παράλειψη άρθρου

Άρθρα

Μορφοφωνολογία

Παρατηρήσεις

Παρατήρηση 1

Σύμπτωση

Στη ΝΕ παρατηρείται σύμπτωση του οριστικού άρθρου στην ονομαστική πληθυντικού αρσενικού και θηλυκού

ο, η οι

Η σύμπτωση αυτή σε συνδυασμό με την κοινή κατάληξη -ες δυσκολεύει τον ξένο να ξεχωρίσει το γένος, π.χ.

οι μαθητές   οι ψαράδες

οι πέτρες   οι λιακάδες

Έτσι, η αναφορά στον ενικό για την ένδειξη του γένους (αρσενικού – θηλυκού) είναι αναγκαία

Μορφοφωνολογία

Παρατηρήσεις

Παρατήρηση 2

Ορθογραφία

Ό,τι αφορά την προφορά και τη γραφή του -v στην αιτιατική ενικού του αρσενικού άρθρου: επειδή με τη σίγησή του δημιουργούνται ορισμένες φορές φαινόμενα σύγχυσης – λόγω σύμπτωσής του με το ουδέτερο άρθρο, π.χ. **τον θείο** ≠ **το θείο**, **τον νέο** ≠ **το νέο**, είναι προτιμότερο να παραμένει στον γραπτό λόγο.

Χρήση
(συντακτικά
κριτήρια)

Παρατηρήσεις

Παρατήρηση 1

Το οριστικό άρθρο χρησιμοποιείται σε ονοματική φράση με ακόλουθο σχήμα

Δεικτική αντων. + άρθρο + όνομα

Π.χ. **Αυτός ο άνθρωπος είναι περίεργος**

Χτύπησε εκείνο το παιδί

Η δεικτική αντωνυμία μπορεί να μετακινηθεί και μετά το όνομα

Π.χ. **Η ιστορία αυτή είχε καλό τέλος**

Χρήση
(συντακτικά
κριτήρια)

Παρατηρήσεις

Παρατήρηση 2

Το οριστικό άρθρο χρησιμοποιείται σε ονοματική φράση με ακόλουθο σχήμα

Ποσοτικό όλος + άρθρο + όνομα

Π.χ. Όλος ο κόσμος πήγε στην παρέλαση

Όλοι οι άνθρωποι κάνουν λάθη

Χρήση
(συντακτικά
κριτήρια)

Παρατηρήσεις

Παρατήρηση 3

Το οριστικό άρθρο χρησιμοποιείται σε παραθέσεις και επεξηγήσεις

Π.χ. Φέτος μας ήρθε ο Θεμέλης, ο πιανίστας

Εσείς, οι νέοι, έχετε μεγάλο ενθουσιασμό

Επίσης σε ονοματικές παραθετικές ή επεξηγηματικές εκφράσεις

Π.χ. το τέρας η γυναίκα του

το σπίρτο η αδελφή σου

Χρήση
(σημασιολογικά
κριτήρια)

Παρατηρήσεις

Παρατήρηση 1

*Το οριστικό άρθρο χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις εξειδικευτικής αναφοράς σε συγκεκριμένο πρόσωπο ή γνωστό αντικείμενο
Π.χ. **Για τον Γιώργο, η Κατερίνα είναι η ωραιότερη γυναίκα***

*Συμπεριλαμβάνονται επίσης ονόματα οργανώσεων, τα οποία συντομογραφούνται
Π.χ. **Η εκδήλωση διοργανώνεται από την Ε.Ο.Κ.***

Χρήση
(σημασιολογικά
κριτήρια)

Παρατηρήσεις

Παρατήρηση 2

*Το οριστικό άρθρο χρησιμοποιείται σε ποσοτικές εκφράσεις
Π.χ. **Και οι τρεις υπουργοί παραιτήθηκαν***

*Σε περίπτωση παράλειψης της φράσης ο αριθμός πριν από το αριθμητικό
χρησιμοποιείται το ουδέτερο οριστικό άρθρο
Π.χ. **Κέρδιζε το τρία***

Χρήση
(σημασιολογικά
κριτήρια)

Παρατηρήσεις

Παρατήρηση 3

Το οριστικό άρθρο χρησιμοποιείται σε ελλειπτικές επιφωνηματικές εκφράσεις με επιτιμητικό περιεχόμενο

Π.χ. Είχε το θράσος να μου ζητήσει και ευθύνες ο παλιάνθρωπος!

Χρήση σε παγιωμένες
φράσεις

Παραδείγματα

Θα του τα πω έξω από τα δόντια
Είχε πέσει με τα μούτρα στη δουλειά
Απ' τη μια μεριά φοβότανε, κι απ' την άλλη δεν υποχωρούσε
Κάναμε του κόσμου τα ταξίδια
Τάμαθα εκ των υστέρων
Στο κάτω-κάτω της γραφής ήταν λεβέντης
Όταν παντρευτείς με το καλό

Λάθη, ερμηνεία λαθών

Τα λάθη που εντοπίζουμε είναι:

- (α) η αποφυγή, και
- (β) η υπερβάλουσα χρήση ή υπεργενίκευση

Παραδείγματα:

(α) Έκοψε λοιπόν **φίλη** μου **σκοινί** και μπορούσαμε να φεύγουμε. Αλλά προσπαθήσαμε πολύ αλλά **πόρτα** δεν άνοιξε.

(β) Η πόλη μας είναι πράσινη και όμορφη. Έχουμε πολλά δέντρα, κάθε οδός έχει **τα** πράσινα δέντρα και **τα** λουλούδια. Κοντά στο σπίτι μας είναι πάρκο. Εκεί παίζουμε **το** ποδόσφαιρο, τα διαφορετικά παιχνίδια...

Λάθη, ερμηνεία λαθών

Η ερμηνεία των λαθών αποτελεί μια διαδικασία διάγνωσης της πιθανής πηγής του λάθους. Οι λάθη κατατάσσονται σε:

(α) *Λάθη παρεμβολής* (interlingual/transfer errors)

(β) *Ενδογλωσσικά λάθη* (intralingual errors)

(γ) *Λάθη επικοινωνιακής στρατηγικής* (communication-strategy errors)

(δ) *Συνεπαγωγικά λάθη* (induced errors)

Λάθη, ερμηνεία λαθών

Στην περίπτωση μας οι λανθασμένες επιλογές της χρήσης του άρθρου μπορούν να θεωρηθούν ως

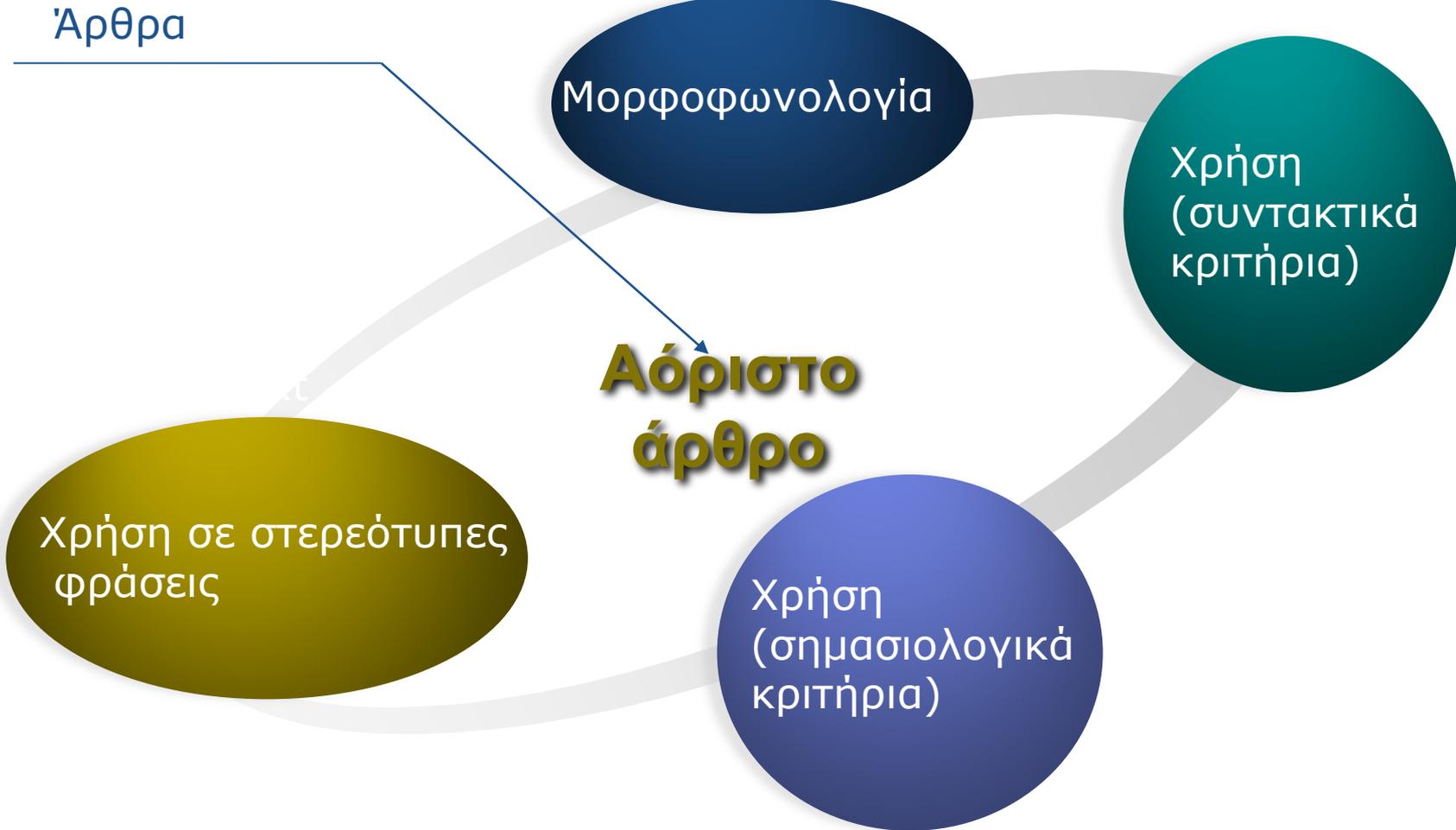
• Λάθη παρεμβολής, και

• Ενδογλωσσικά λάθη

Στη Γεωργιανή γλώσσα δεν υπάρχει το ονοματικό διορισμό «άρθρο», επομένως τα λάθη προκύπτουν από την αρνητική παρεμβολή της μητρικής γλώσσας, αλλά ταυτόχρονα η τάση της υπεργενίκευσης είναι και ενδογλωσσικό λάθος που αντικατοπτρίζει τις διεργασίες από τις οποίες διέρχεται ο μαθητής

Άρθρα

Αόριστο άρθρο

Παραδείγματα

Στη χρήση του άρθρου της αόριστης αναφοράς δεν παρατηρούνται λανθασμένες επιλογές από τους φοιτητές που η μητρική τους γλώσσα είναι Γεωργιανή, θα μπορούσαν μιν να γίνουν στις εξής περιπτώσεις:

(α) Στην προφορά του **-v** στην αιτιατική ενικού του αρσενικού, π.χ.

έναν τοίχο [éna(n) díxo] (μορφοφωνολογικό επίπεδο)

(β) Στη χρήση του άρθρου με αντωνυμίες,

Άρθρο + Δεικτική αντων. τέτοιος

π.χ. **Βλέπεις αυτά τα ρολόγια; Χρειάζεσαι κι εσύ ένα τέτοιο** (συντακτικό επίπεδο)

(γ) Σε περιπτώσεις γενικευτικής σημασίας, όταν αναφερόμαστε στο σύνολο, π.χ.

Ένα λιοντάρι ποτέ δεν υποχωρεί (σημασιολογικό επίπεδο)

(δ) Σε στερεότυπες φράσεις, π.χ.

Μια φορά κι έναν καιρό...

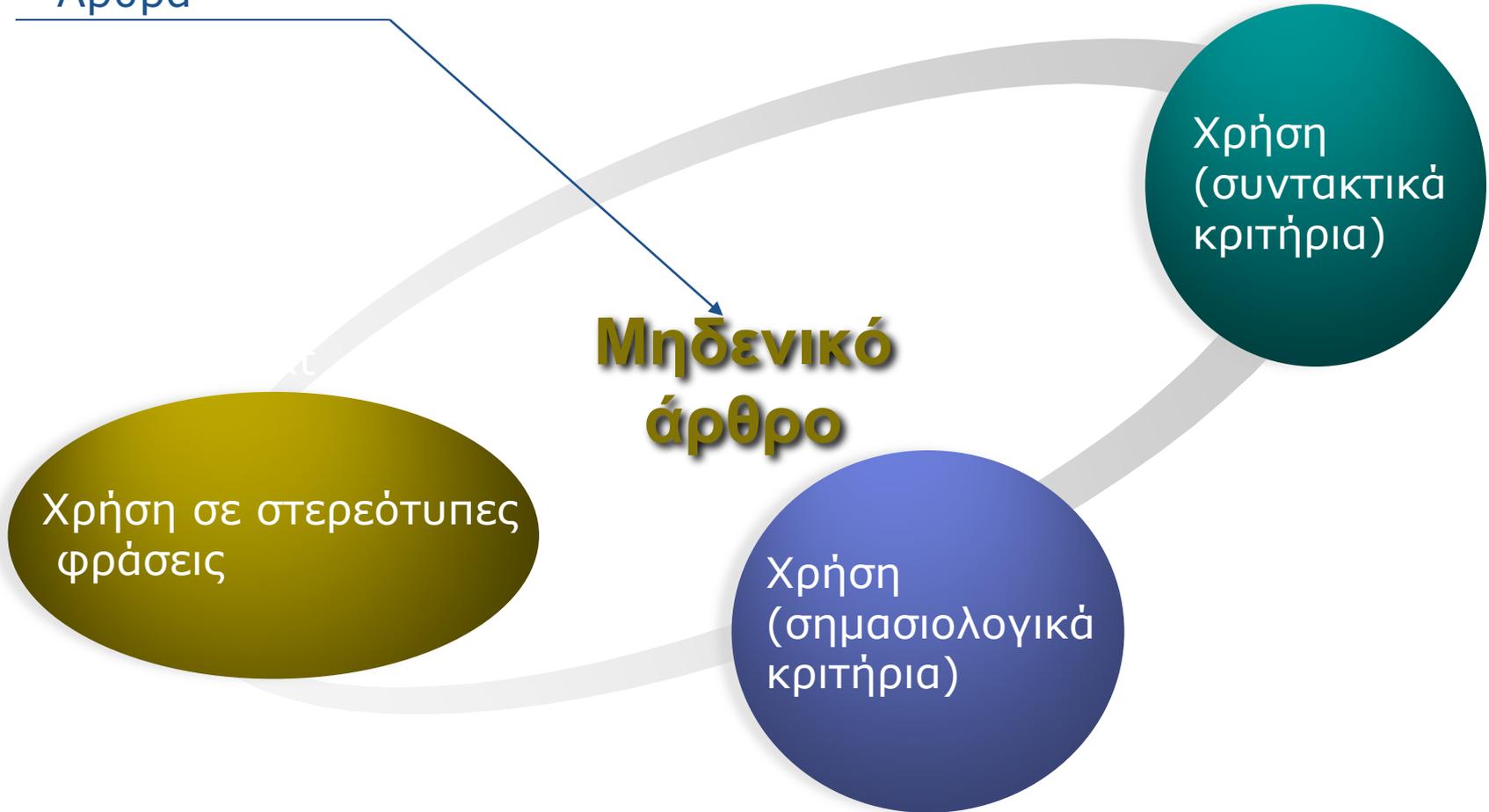
Μια χωρίζαμε, μια τα φτιάχναμε

Μια χούφτα δολάρια

Άρθρα

Άρθρα

Χρήση
(συντακτικά
κριτήρια)

Παρατηρήσεις

Παρατήρηση 1

Το μηδενικό άρθρο επιλέγεται με ουσιαστικό που λειτουργεί ως υποκείμενο, αντικείμενο ή κατηγορούμενο

π.χ. **Ο Γιώργος είναι άνθρωπος**

με τα κύρια ονόματα προσώπων / πραγμάτων όταν έχουν θέση κατηγορουμένου μετά τα συνδετικά ρήματα **λέγομαι, ονομάζομαι**

π.χ. **Αυτή η εκκλησία λέγεται Αγία Γλυκερία**

Αντίθετα με το ρήμα **είμαι** σε παρόμοιες περιπτώσεις χρησιμοποιείται οριστικό άρθρο

π.χ. **Αυτή η εκκλησία είναι ο Αγία Αθανάσιος**

Χρήση
(συντακτικά
κριτήρια)

Παρατηρήσεις

Παρατήρηση 2

Το μηδενικό άρθρο επιλέγεται σε στερεότυπα ονοματικά συμπλέγματα, όπως

(α) σε ονομασίες οδών, λεωφόρων

*π.χ. Πλατεία **Ελευθερίας***

(β) σε επίσημα καθιερώμενες φράσεις

*π.χ. Πανεπιστήμιο **Θεσσαλονίκης***

(γ) σε επιγραφές / ονομασίες υπηρεσιών, εταιρειών, νοσοκομείων κτλ.

*π.χ. **Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων***

Χρήση
(συντακτικά
κριτήρια)

Παρατηρήσεις

Παρατήρηση 3

Το μηδενικό άρθρο χρησιμοποιείται μετά την πρόθεση από σε προσδιορισμούς αναφοράς

π.χ. Από φαγητό μπορεί να τρώει ο,τιδήποτε

Χρήση
(σημασιολογικά
κριτήρια)

Παρατηρήσεις

Παρατήρηση 1

Γενικευτική σημασία έχει το μηδενικό άρθρο, όταν εκφέρεται μια γενική γνώμη της οποίας αλήθεια δεν αμφιβητείται. Απαντά συχνά στις παροιμίες

**Π.χ. Σκυλί που γαβγίζει δε δαγκώνει
Καθαρός ουρανός αστραπές δεν φοβάται**

Χρήση σε στερεότυπες εκφράσεις

Παραδείγματα

Έχω σκοπό (να...)

Παίρνω είδηση (ότι...)

Κάνω σήμα (να...)

Έχεις αμφιβολία (αν...)

Σε αρκετές από αυτές τις εκφράσεις το μηδενικό άρθρο είναι υποχρεωτικό, παρουσία οποιουδήποτε άλλου άρθρου αλλάζει τη σημασία

π.χ. βάζω μυαλό – βάζω το μυαλό μου να δουλέψει

δεν πήρα είδηση – δεν πήρα την είδηση που μου έστειλες

Αντωνυμίες

Προσωπ.

Χαρακτηριστική είναι η δυσκολία αποβολής του αντωνυμικού υποκειμένου, που κανονικά δεν πρέπει να είναι, διότι στη μητρική γλώσσα η χρησιμοποίηση του αντωνυμικού υποκειμένου δεν είναι υποχρεωτική.

Στα Ελληνικά η αντωνυμία σε θέση υποκειμένου εμφανίζεται μόνο για λόγους έμφασης ή αντιδιαστολής και κατά τα άλλα παραλείπεται.

Στα Γεωργιανά η αντωνυμία σε θέση υποκειμένου δεν χρειάζεται, γιατί δηλώνεται μέσα στο ρήμα με αντίστοιχα μορφήματα

Προσωπ.

Παράδειγμα

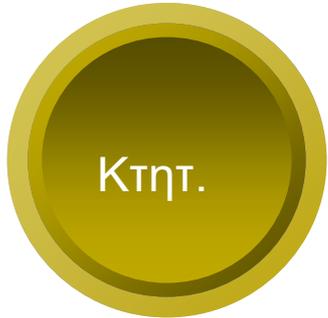
Εγώ ήρθα στην Ελλάδα πριν από ένα χρόνο. **Εγώ** δεν ήξερα Ελληνικά, αλλά **εγώ** πήγα στο σχολείο για να μάθω την Ελληνική γλώσσα.

Κτητ.

Οι κτητικές αντωνυμίες στην ελληνική γλώσσα χρησιμοποιούνται μετά από τη λέξη που προσδιορίζουν, ενώ στην γεωργιανή γλώσσα πριν από τη λέξη που προσδιορίζουν.

Κανονικά θα έπρεπε να ήταν αρνητική παρεμβολή, οι αποκλίσεις σ' αυτή την περίπτωση είναι ελάχιστες και περισσότερο στο προφορικό λόγο και στον επίπεδο αρχάριων.

Παράδειγμα

ετερόπτωτος προσδιορισμός

L₁ – βιβλίου μου

L₂ – chemi us igni

με προθ.

Ο σχηματισμός των αυτονομημένων συνταγμάτων με χρονική λειτουργία:

Οριστ. άρθρο + ουσιαστικό (μήνας, ημέρα, εποχή, χρονική περίοδος της ημέρας) + αιτιατική

π.χ.

θα έρθω την Τρίτη

το βράδυ θα πάμε σινεμά

τον Ιούλιο κάνει πάντα ζέστη

αποτελεί ακόμη μια πηγή δυσκολίας οφειλόμενη στη γεωργιανή γλώσσα, ώστε χρησιμοποιούν την πρόθεση **σε**

θα έρθω στην Τρίτη

στο βράδυ θα πάμε σινεμά

στον Ιούλιο κάνει πάντα ζέστη

Υπεργενικεύοντας τη λύση αυτή, την χρησιμοποιούν και για τη δήλωση της ημέρας της εβδομάδας, ενώ θα μπορούσαν να την αποφύγουν, διότι η γεωργιανή γλώσσα δεν απαιτεί εδώ **σε**

Πληθυντικός ευγένειας

θετική παρεμβολή

ἄΣτη γεωργιανή γλώσσα η διάκριση μεταξύ β' ενικού και β' πληθυντικού προσώπου χρησιμοποιείται για τη δήλωση ευγένειας

Συμφωνία κατά αριθμό

αρνητική παρεμβολή

ἄΣε περίπτωση όταν προσδιορίζον δηλώνεται με επίθετα ή αριθμητικά το προσδιοριζόμενο στην ελληνική γλώσσα είναι στον πληθυντικό αριθμό, ενώ στη γεωργιανή στο ενικό

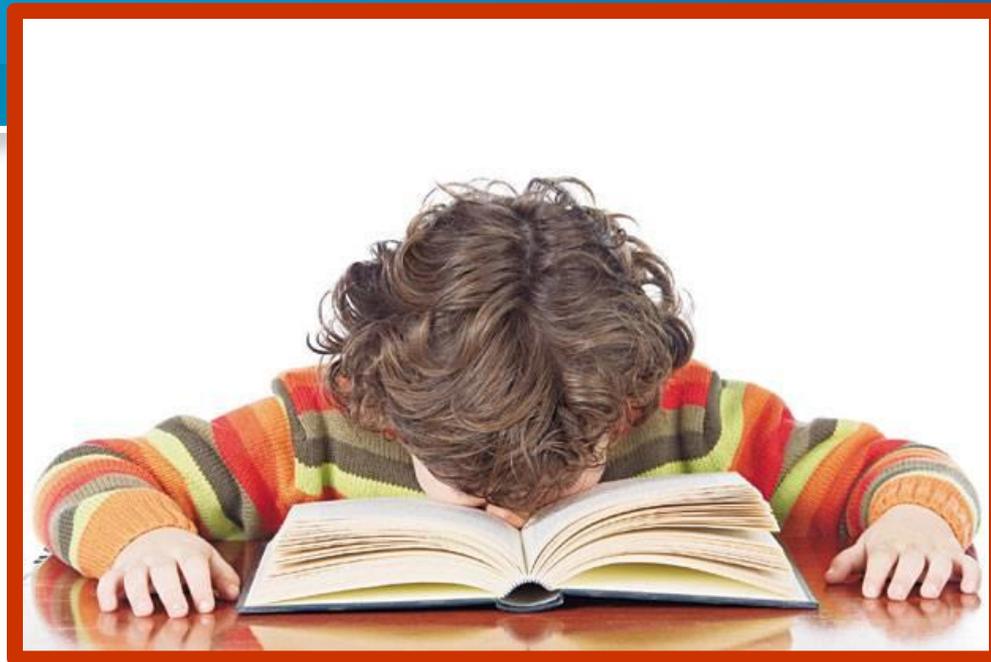

Καθολικά των διάφορων γλωσσών

L_1 η τοποθέτηση
της πρόθεσης
 L_2 πριν ή μετά
από τη λέξη
που
προσδιορίζει

η γραμμική
διατάξη του
 L_1 (SVO $\rightarrow$ VSO)
 L_2 (SVO)
Ρήματος (V) και
Αντικείμενου (O)

η τοποθέτηση
του επιθετικού
προσδιορισμού
πριν ή μετά από
το ουσιαστικό
που
προσδιορίζει

το παιδί μου διαβάζει Καζαντζάκη

πουθενά έμφαση: SVO

διαβάζει το παιδί μου Καζαντζάκη

πουθενά έμφαση: VSO

Καζαντζάκη διαβάζει το παιδί μου

έμφαση στο υποκείμενο: OVS

διαβάζει Καζαντζάκη το παιδί μου

έμφαση στο αντικείμενο: OVS

έμφαση στο ρήμα: VOS

Ανάλυση λαθών

1. Συλλογή δείγματος από τη γλώσσα του μαθητή
2. Εντοπισμός των λαθών μέσα στο δείγμα
3. Ταξινόμηση των λαθών
4. Ερμηνεία των ψυχογλωσσολογικών αιτιών των λαθών
5. Αξιολόγηση των λαθών ως προς τη σοβαρότητα/βαρύτητα τους